ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ WALTER VAN GERVEN

της 6ης Δεκεμβρίου 1988 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Η Επιτροπή άσκησε ένώπιον του Δικαστηρίου, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ, προσφυγή, διότι θεωρεί ότι η Γαλλική Δημοκρατία και το Ηνωμένο Βασίλειο, παραλείποντας να εισπράξουν εκ των υστέρων ορισμένους δασμούς σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού 1697/79 [1], και να θέσουν το ποσό αυτό στη διάθεση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ως « ιδίους πόρους » των Κοινοτήτων, διότι δεν κίνησαν τη διαδικασία για την είσπραξη των δασμών αυτών, παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τη Συνθήκη.

Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο όφειλαν, σύμφωνα με τις διατάξεις του προαναφερθέντος κανονισμού 1697/79, να προβούν στην εκ των υστέρων είσπραξη ορισμένων « νομισματικών εξισωτικών ποσών » που όφειλαν να καταβάλουν, κατ' αυτήν, μια γαλλική και μια βρετανική επιχείρηση.

Τα περιστατικά

2. Η οδηγία 69/73/ΕΟΚ του Συμβουλίου [2] θεσπίζει καθεστώς « τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή », κατά το οποίο ο εισαγωγέας των εμπορευμάτων δεν οφείλει να καταβάλει εισαγωγικούς δασμούς υπό την προϋπόθεση ότι τα εισαχθέντα εμπορεύματα προορίζονται να επανεξαχθούν υπό μορφή « παραγώγων προϊόντων ». Το καθεστώς τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή συνεπάγεται, επομένως, απαλλαγή από εισαγωγικούς δασμούς σε συνδυασμό με τον όρο ότι τα μεταποιημένα προϊόντα (« παράγωγα » προϊόντα) θα εξαχθούν χωρίς επιστροφές κατά την εξαγωγή.

Το άρθρο 24 της προαναφερθείσας οδηγίας προβλέπει τη δυνατότητα « συμψηφισμού στο ισοδύναμο »: υπό ορισμένες περιστάσεις, οι αρμόδιες αρχές μπορούν επίσης να θεωρήσουν ως παράγωγα προϊόντα τα προϊόντα που προέρχονται από την επεξεργασία εμπορευμάτων ομοίων κατά το είδος, την ποιότητα και τα τεχνικά χαρακτηριστικά με τα εισαχθέντα προϊόντα (« εμπορεύματα συμψηφισμού »). Εξάλλου, το άρθρο 25 της ίδιας οδηγίας επιτρέπει επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις το σύστημα της « εκ των προτέρων εξαγωγής » των παράγωγων προϊόντων. Το άρθρο αυτό ορίζει ότι, όταν οι περιστάσεις το δικαιολογούν, τα προϊόντα που θεωρούνται ως παράγωγα προϊόντα δύνανται να εξαχθούν (έστω και χωρίς επιστροφές κατά την εξαγωγή) υπό τους όρους που καθορίζουν οι αρμόδιες αρχές, προ της εισαγωγής εμπορευμάτων που απολαύουν του καθεστώτος της « τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή » με απαλλαγή από εισαγωγικούς δασμούς.

Η οδηγία 75/349/ΕΟΚ της Επιτροπής [3], η οποία περιλαμβάνει ορισμένο αριθμό άλλων

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ολλανδική.

1 — Κανονισμός του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 1979, περί της « εκ των υστέρων » εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν κατέστησαν απαιτητοί από το φορολογούμενο, για εμπορεύματα που διασαφηνίστηκαν σε τελωνειακό καθεστώς συνεπαγόμενο την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/007, σ. 254).

2 — Οδηγία του Συμβουλίου της 4ης Μαρτίου 1969, περί εναρμονίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν το καθεστώς της τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/001, σ. 34).

3 — Οδηγία της Επιτροπής της 26ης Μαΐου 1975, περί των μεθόδων συμψηφισμού στο ισοδύναμο και περί της εκ των προτέρων εξαγωγής στα πλαίσια του καθεστώτος της τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 78).

κανόνων ως προς το σύστημα του συμψηφισμού στο ισοδύναμο, περιέχει δύο κρίσιμες διατάξεις ενόψει της παρούσας διαφοράς. Πρόκειται, καταρχάς, για το άρθρο 5, παράγραφος 1, το οποίο ορίζει ότι:

« Τα παράγωγα εμπορεύματα λόγω της υποκαταστάσεώς τους από τα εισαγόμενα εμπορεύματα, ευρίσκονται στην τελωνειακή κατάσταση των τελευταίων αυτών, ακριβώς όπως και τα εισαγόμενα εμπορεύματα πρέπει να θεωρούνται μετά την υποκατάσταση αυτή ότι ευρίσκονται στην προηγούμενη τελωνειακή κατάσταση των παραγώγων εμπορευμάτων. »

Πρόκειται, εξάλλου, για το άρθρο 4 της ίδιας οδηγίας, το οποίο έχει ως εξής:

« Εάν η προσφυγή στο συμψηφισμό στο ισοδύναμο ή στην εκ των προτέρων εξαγωγή θα είχε ως αποτέλεσμα ένα αδικαιολόγητο προνόμιο όσον αφορά την απαλλαγή από τους δασμούς, φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος, γεωργικές εισφορές και λοιπές επιβαρύνσεις που προβλέπονται στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής ή στα πλαίσια του ειδικού καθεστώτος που εφαρμόζεται, βάσει του άρθρου 235 της Συνθήκης, σε ορισμένα εμπορεύματα που προκύπτουν από μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, οι αρμόδιες αρχές αρνούνται το σχετικό προνόμιο ».

3. Δεδομένου ότι το έδαφος της Κοινότητας αποτελεί έναντι των τρίτων χωρών τελωνειακή ενότητα, οι εισαγωγές και οι εξαγωγές μπορούν φυσικά να πραγματοποιούνται σε διάφορα κράτη. Στις αρχές του 1981, η επιχείρηση Rank Hovis (εταιρία βρετανικού δικαίου) και η Compagnie française commerciale et financière (εταιρία γαλλικού δικαίου, στο εξής: « CFCF »), ήλθαν σε επαφή με τις βρετανικές και γαλλικές αρχές αντιστοίχως, προς τις οποίες εξέφρασαν την επιθυμία να πραγματοποιήσουν από κοινού εισαγωγές και εξαγωγές βάσει του καθεστώτος τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή σε συνδυασμό με το σύστημα του συμψηφισμού στο ισοδύναμο. Στην οπτική αυτή, η Rank Hovis θα εισήγαγε στο Ηνωμένο Βασίλειο, με απαλλαγή από εισαγωγικούς δασμούς, μαλακό σίτο καταγωγής Καναδά, ενώ η CFCF θα εξήγαγε άλευρο, ως παράγωγο προϊόν, χωρίς επιστροφές κατά την εξαγωγή από τη Γαλλία προς τις τρίτες χώρες. Το άρθρο 11 της προαναφερθείσας οδηγίας 75/349/ΕΟΚ ορίζει, πάντως, ότι η εισαγωγή των εισαγομένων εμπορευμάτων δύναται να πραγματοποιηθεί μόνο από τον κάτοχο της άδειας της εκ των προτέρων εξαγωγής ή για λογαριασμό του.

Λαμβάνοντας υπόψη τον πρωτότυπο χαρακτήρα των προτεινόμενων « τριγωνικών συναλλαγών », οι βρετανικές και γαλλικές αρχές ήλθαν σε επαφή με την Επιτροπή. Στις 12 Ιουνίου 1981 πραγματοποιήθηκε σύσκεψη στις Βρυξέλλες μεταξύ, αφενός, της Επιτροπής και, αφετέρου, των εκπροσώπων της Γαλλίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και των Κάτω Χωρών. Σύμφωνα με το φάκελο, ο εκπρόσωπος των Κάτω Χωρών παρίστατο στη σύσκεψη διότι μια ολλανδική επιχείρηση και μια γαλλική επιχείρηση επιθυμούσαν να πραγματοποιήσουν παρόμοιες τριγωνικές συναλλαγές για την εισαγωγή και την εξαγωγή ελαιωδών προϊόντων. Οι διάδικοι αντιδικούν επί του ζητήματος αν κατά τη σύσκεψη αυτή συζητήθηκαν μόνον οι γενικές αρχές των προαναφερόμενων οδηγιών 69/73/ΕΟΚ και 75/349/ΕΟΚ (κατά την Επιτροπή) ή αν εξετάστηκαν οι λεπτομέρειες των προτεινόμενων ειδικών συναλλαγών (κατά τις καθών). Οπωσδήποτε, είναι σαφές ότι κατά τη σύσκεψη αυτή η Επιτροπή ανέπτυξε τη διαδικασία που επιθυμούσε να εφαρμοστεί αν το σύστημα του συμψηφισμού στο ισοδύναμο κατά το οποίο οι εισαγωγές και εξαγωγές δεν πραγματοποιούνται από την ίδια επιχείρηση ούτε/ή στην ίδια χώρα. Οι οδηγίες

της Επιτροπής έλαβαν συγκεκριμένη μορφή στο έγγραφο SUD/833/81, το οποίο συνέταξε η Επιτροπή τον Ιούνιο-Ιούλιο 1981 και διαβίβασε στις γαλλικές και βρετανικές τελωνειακές αρχές. Κατά το έγγραφο αυτό, όταν ο εισαγωγέας και ο εξαγωγέας είναι δύο διαφορετικά πρόσωπα, το σύνδεσμο μεταξύ εισαγωγέα και εξαγωγέα που απαιτείται κατά το άρθρο 11 της προαναφερθείσας οδηγίας 75/349/ΕΟΚ μπορεί να αποτελέσει η δημιουργία ενώσεως ορισμένης διάρκειας, η οποία θα καταστεί ο κάτοχος της άδειας για την εφαρμογή του καθεστώτος τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή.

4. Κατά συνέπεια, η Rank Hovis και η CFCF συνέστησαν το γαλλικού δικαίου groupement d' intérêt économique (GIE) Minoran (είδος αφανούς εταιρίας στο εξής: GIE Minoran). Το GIE Minoran έλαβε στις 21 Οκτωβρίου 1981 από τις γαλλικές αρχές (με τη συναίνεση των βρετανικών αρχών) την άδεια να πραγματοποιήσει τις προτεινόμενες συναλλαγές. Σύμφωνα με την άδεια αυτή, η Rank Hovis εισήγαγε στο Ηνωμένο Βασίλειο, μεταξύ Φεβρουαρίου και Σεπτεμβρίου 1982, ορισμένα φορτία μαλακού σίτου καταγωγής Καναδά για λογαριασμό του GIE Minoran. Κατά την ίδια περίοδο, το άλευρο εξήχθη από τη Γαλλία προς ορισμένες τρίτες χώρες από την CFCF, επίσης για λογαριασμό του GIE Minoran. Όλες οι συναλλαγές διενεργήθηκαν χωρίς εισφορά κατά την εισαγωγή ούτε επιστροφή κατά την εξαγωγή. Μια δεύτερη άδεια της ίδιας φύσεως χορηγήθηκε στο GIE Minoran στις 9 Αυγούστου 1982, αλλά ανακλήθηκε μετά από τηλετύπημα της Επιτροπής της 22ας Σεπτεμβρίου 1982. Με έγγραφο της 12ης Ιουλίου 1984, η Επιτροπή κατέστησε γνωστό στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη ότι, κατά τη γνώμη της, από τις συναλλαγές προέκυπτε « αδικαιολόγητο προνόμιο » κατά την έννοια του προαναφερθέντος άρθρου 4 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ. Με το έγγραφο αυτό η Επιτροπή ζήτησε από τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο να αποδώσουν τα « μη εισπραχθέντα ποσά », σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου 4 και του άρθρου 2, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1697/79 (που παρατέθηκε πιο πάνω)[4]. Εις απάντηση ερωτήσεων που υπέβαλαν αντιστοίχως η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο προκειμένου να γνωρίζουν ποια ποσά έπρεπε να εισπραχθούν, η Επιτροπή διευκρίνησε με έγγραφο της 19ης Δεκεμβρίου 1984 ότι ζητούσε την είσπραξη εκ των υστέρων των νομισματικών εξισωτικών ποσών που προβλέπονται αντιστοίχως για την εξαγωγή αλεύρου από τη Γαλλία προς τις τρίτες χώρες και για την εισαγωγή στο Ηνωμένο Βασίλειο σίτου καταγωγής Καναδά. Κατόπιν ανταλλαγής απόψεων χωρίς αποτέλεσμα μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, η Επιτροπή άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου την παρούσα προσφυγή δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΟΚ. Με το δικόγραφο της 23ης Μαρτίου 1987, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η ύπαρξη « αδικαιολόγητου προνομίου », συνεπάγεται την ακυρότητα των αδειών που χορηγήθηκαν δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 4 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ, και απαιτεί από τις καθών, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79, να προβούν στην είσπραξη εκ των υστέρων των νομισματικών εξισωτικών ποσών που θα οφείλονταν επί των συναλλαγών αυτών αν οι εν λόγω συναλλαγές είχαν πραγματοποιηθεί χωρίς τις άδειες.

5. Πρέπει να παρατηρηθεί ότι η νομοθεσία η οποία είχε εφαρμογή κατά το χρόνο των επίδικων περιστατικών τροποποιήθηκε έκτοτε· το πρόβλημα που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο δεν τίθεται πλέον υπό το ισχύον δίκαιο. Πράγματι, το άρθρο 37 του κανονισμού 3677/86 του

4 — Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79 του Συμβουλίου έχει ως εξής: « Όταν οι αρμόδιες αρχές διαπιστώνουν ότι το σύνολο ή το μέρος του ποσού των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που οφείλεται νομίμως για εμπόρευμα που διασαφηνίστηκε σε τελωνειακό καθεστώς που συνεπάγεται την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του φορολογουμένου, προβαίνουν στην είσπραξη των δασμών που δεν καταβλήθηκαν. Εντούτοις, η διαδικασία αυτή δεν δύναται να αναληφθεί μετά την εκπνοή προθεσμίας τριών ετών, που υπολογίζεται από την ημερομηνία βεβαιώσεως του αρχικού ποσού που δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του φορολογουμένου, ή, εφόσον δεν έλαβε χώρα βεβαίωση χρέους, από την ημερομηνία γενέσεως της σχετικής με το εμπόρευμα τελωνειακής οφειλής. »

Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 1986, που καθορίζει ορισμένες διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού 1999/85 για το καθεστώς ενεργητικής τελειοποίησης ** (ΕΕ L 351, σ. 1) (που παρατίθεται ολόκληρο στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση), ορίζει ότι, όταν γίνεται χρήση των τριγωνικών συναλλαγών, τα εξισωτικά ποσά εφαρμόζονται ωσάν τα εμπορεύματα εισαγωγής είχαν αποσταλεί από τον εξαγωγέα των παράγωγων προϊόντων προς το κράτος μέλος εισαγωγής.

Το νομικό ζήτημα που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο

6. Εναπόκειται στο Δικαστήριο να αποφανθεί αν, δυνάμει του κανονισμού 1697/79 και της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ, η Γαλλική Δημοκρατία και το Ηνωμένο Βασίλειο είχαν την υποχρέωση να προβούν στην είσπραξη εκ των υστέρων των νομισματικών εξισωτικών ποσών που όφειλαν, κατά την Επιτροπή, η Rank Hovis και η CFCF και αν, αφού δεν προέβησαν στην εν λόγω είσπραξη, οφείλουν να θέσουν στη διάθεση των Κοινοτήτων αντίστοιχο ποσό ως « ιδίους πόρους ».

Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, το γεγονός ότι οι άδειες που χορηγήθηκαν στο GIE Minoran επέτρεψαν στο τελευταίο να αποφύγει πλήρως την πληρωμή των νομισματικών εξισωτικών ποσών τόσο επί του εισαχθέντος μαλακού σίτου όσο και επί του εξαχθέντος αλεύρου, δημιούργησε « αδικαιολόγητο προνόμιο » κατά την έννοια του άρθρου 4 της προαναφερθείσας οδηγίας 75/349/ΕΟΚ και, επομένως, συνεπάγεται την ακυρότητα των αδειών, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω στο σημείο 4. Κατά συνέπεια, τα κράτη μέλη υποχρεούνται, δυνάμει των διατάξεων του προαναφερθέντος άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79, να προβούν στην εκ των υστέρων είσπραξη των μη εισπραχθέντων δασμών.

** Σ.τ.Μ.: Ενεργητική τελειοποίηση = τελειοποίηση προς επανεξαγωγή· στους κανονισμούς χρησιμοποιούνται αδιακρίτως οι δύο όροι.

Η παρούσα προσφυγή ασκήθηκε από την Επιτροπή κατά δύο κρατών μελών· φυσικά, δεν στρέφεται κατά των επιχειρήσεων Rank Hovis και CFCF που η Επιτροπή θεωρεί υπόχρεες ορισμένων ποσών. Επομένως, η διαφορά δεν αναφέρεται ούτε στη νομική κατάσταση ούτε στη συμπεριφορά των επιχειρήσεων αυτών, αλλά, στην πραγματικότητα, στη συμπεριφορά των ενδιαφερόμενων κρατών μελών, καθώς και στο ζήτημα αν ήταν δυνατό να αναμένεται λογικά από αυτά να εξακριβώσουν το φερόμενο αδικαιολόγητο προνόμιο κατά την έννοια του προαναφερθέντος άρθρου 4 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αν υποχρεούνταν, σύμφωνα με τον κανονισμό 1697/79, να προβούν στην εκ των υστέρων είσπραξη των μη εισπραχθέντων ποσών.

Το φερόμενο « αδικαιολόγητο προνόμιο »

7. Θα εξετάσω, καταρχάς, σε τι συνίστατο το « προνόμιο » που προέκυπτε από την επίμαχη συναλλαγή, προτού διερευνήσω αν πρέπει το προνόμιο αυτό να θεωρηθεί ως αδικαιολόγητο. Τα νομισματικά εξισωτικά ποσά έχουν ως σκοπό, ιδίως, να αποφεύγονται ορισμένες τεχνητές εκτροπές εμπορίου που είναι δυνατό να προκύψουν από τις διαφορές στις αντίστοιχες τιμές μεταξύ των διαφόρων « πράσινων νομισμάτων » της Κοινότητας. Δεδομένου ότι το κοινό δασμολόγιο εκφράζεται σε Ecu, ενώ οι εισφορές και οι επιστροφές καταβάλλονται σε εθνικό νόμισμα, οι επιχειρήσεις μπορεί να έχουν συμφέρον να εισάγουν τα εμπορεύματα από τρίτες χώρες προς τα κράτη μέλη των οποίων το νόμισμα έχει ανατιμηθεί μετά τον καθορισμό του κοινού δασμολογίου ή, αντίθετα, να εξάγουν τα εμπορεύματα προς τις τρίτες χώρες από κράτη μέλη των οποίων το νόμισμα έχει υποτιμηθεί. Εξάλλου, όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο, θα μπορούσαν να διαθέσουν τα προς πώληση προϊόντα στους οργανισμούς παρεμβάσεως του κράτους μέλους το οποίο έχει ισχυρό νόμισμα, διότι οι εγγυημένες τιμές

καταβάλλονται επίσης σε εθνικό νόμισμα. Η επιβολή των νομισματικών εξισωτικών ποσών αποβλέπει στο να εξουδετερώσει κατά τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο τις διαφορές αυτές.

Από τα στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή προκύπτει ότι, καθ' όλη την επίμαχη περίοδο, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά καταβάλλονταν στο Ηνωμένο Βασίλειο επί των εισαγωγών μαλακού σίτου (« θετικά » νομισματικά εξισωτικά ποσά). Από τα ίδια στοιχεία προκύπτει επίσης ότι στη Γαλλία οι επιστροφές κατά την εξαγωγή αλεύρου μειώθηκαν από τον Απρίλιο του 1982 λόγω της επιβολής των νομισματικών εξισωτικών ποσών (« αρνητικά » νομισματικά εξισωτικά ποσά).

Το « σύστημα τριγωνικών συναλλαγών » που καθιέρωσαν η Rank Hovis και η CFCF κατέστησε δυνατή την εισαγωγή στο Ηνωμένο Βασίλειο καναδικού μαλακού σίτου χωρίς να καταβληθούν εισαγωγικές επιβαρύνσεις (που καθορίζονται ως το σύνολο των δασμών του κοινού δασμολογίου και των θετικών νομισματικών εξισωτικών ποσών) και την ταυτόχρονη εξαγωγή του αλεύρου από τη Γαλλία χωρίς να απαιτηθούν επιστροφές κατά την εξαγωγή (που καθορίζονται ως οι δασμοί του κοινού δασμολογίου μειωμένοι κατά τα αρνητικά νομισματικά εξισωτικά ποσά). Δεδομένου ότι δεν διενεργήθηκε καμιά εμπορική συναλλαγή μεταξύ της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου, δεν επιβλήθηκαν ούτε νομισματικά εξισωτικά ποσά[5].

5 — Το Ηνωμένο Βασίλειο ισχυρίζεται ότι, στην πραγματικότητα, το προνόμιο που επεδίωκε η Rank Hovis προέκυπτε από την αυξανόμενη διαφορά μεταξύ, αφενός, των εισαγωγικών επιβαρύνσεων που επιβάλλονταν επί του μαλακού σίτου οι οποίες αυξήθηκαν την άνοιξη του 1981 και, αφετέρου, των επιστροφών κατά την εξαγωγή αλεύρου οι οποίες άρχισαν να μειώνονται κατά την ίδια περίοδο. Κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, η εταιρία κατέφυγε στο σύστημα του συμψηφισμού στο ισοδύναμο για να περιορίσει την απώλεια εισοδημάτων που υπήρχε κίνδυνος να προκύψει από την τάση αυτή· το γεγονός ότι απέφυγε την πληρωμή των νομισματικών εξισωτικών ποσών αποτελούσε στην υπόθεση αυτή δευτερεύοντα λόγο. Στην ανάλυσή μου δεν θα εξετάσω αυτό το « προνόμιο », καθόσον κανένας διάδικος δεν ισχυρίζεται ότι πρόκειται για προνόμιο « αδικαιολόγητο ».

8. Θα εξετάσω τώρα τον φερόμενο « αδικαιολόγητο » χαρακτήρα του περιγραφέντος προνομίου. Επί του ζητήματος αυτού υπάρχει μεγάλη διαφορά απόψεων μεταξύ των διαδίκων.

Το γεγονός ότι με τις επίδικες άδειες κατέστη δυνατό να μην καταβληθούν *τόσο* τα θετικά νομισματικά εξισωτικά ποσά (επί των εισαγωγών στο Ηνωμένο Βασίλειο μαλακού σίτου καταγωγής Καναδά) *όσο και* τα αρνητικά νομισματικά εξισωτικά ποσά (επί των εξαγωγών αλεύρου από τη Γαλλία προς τις τρίτες χώρες) συνεπάγεται, κατά την Επιτροπή, « αδικαιολόγητο προνόμιο ». Αρχικά η Επιτροπή υπέθετε ότι αυτό το αδικαιολόγητο προνόμιο προέκυπτε από την εφαρμογή του άρθρου 5 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ (που παρατέθηκε στο σημείο 2), δυνάμει του οποίου τα παράγωγα προϊόντα βρίσκονται στην τελωνειακή κατάσταση των εισαγόμενων εμπορευμάτων και αντιστρόφως. Κατά την Επιτροπή, ο κανόνας αυτός τηρείται μόνον αν τα εισαγόμενα εμπορεύματα και τα παράγωγα εμπορεύματα εισάγονται και εξάγονται στο ίδιο κράτος μέλος[6]. Επομένως, το αδικαιολόγητο προνόμιο συνίσταται στο γεγονός ότι αποφεύχθηκε η εξαγωγή καναδικού σίτου από τη Γαλλία προς το Ηνωμένο Βασίλειο και, επομένως, στο γεγονός ότι αποφεύχθηκε η επιβολή ενδοκοινοτικών νομισματικών εξισωτικών ποσών. Κατά την Επιτροπή, το ποσό των επιβαρύνσεων αυτών έπρεπε να εισπραχθεί εκ των υστέρων (ακόμη και ελλείψει ενδοκοινοτικών συναλλαγών μεταξύ της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου).

Αργότερα, η Επιτροπή δεν επικαλέστηκε πλέον το άρθρο 5 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ. Στην απάντησή της σε ερώτηση που υπέβαλε το Δικαστήριο[7], διευκρίνησε ότι η έννοια του

6 — Βλέπε τα έγγραφα της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 1984 προς τις Μόνιμες Αντιπροσωπείες της Γαλλίας, αφενός, και του Ηνωμένου Βασιλείου, αφετέρου.

7 — Γραπτή απάντηση της 27ης Απριλίου 1988 σε ερώτηση που υπέβαλε το Δικαστήριο στις 2 Μαρτίου 1988.

« αδικαιολόγητου προνομίου » αφορούσε προνόμιο το οποίο δεν προέκυπτε από την « κανονική εφαρμογή του καθεστώτος (της τελειοποίησης προς επανεξαγωγή) ή άλλων επιτρεπόμενων συναλλαγών ». Η « κανονική » εφαρμογή του καθεστώτος της « τελειοποίησης προς επανεξαγωγή » σημαίνει, κατά την Επιτροπή, ότι οι εισαγωγές και οι εξαγωγές (εν προκειμένω εισαγωγή σίτου και εξαγωγή αλεύρου) έπρεπε να γίνουν στο εσωτερικό του ίδιου κράτους (δηλαδή στη Γαλλία), ώστε οι τριγωνικές συναλλαγές να μην καταστήσουν δυνατή την αποφυγή πληρωμής των νομισματικών εξισωτικών ποσών[8]. Οι « μη κανονικές » εφαρμογές του συστήματος, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, συνεπάγονται την ύπαρξη αδικαιολόγητου προνομίου και καταλήγουν, πάντοτε κατά την Επιτροπή, στην ακυρότητα των εκδιδόμενων αδειών και, κατά συνέπεια, των απαλλαγών από τις δασμολογικές επιβαρύνσεις τόσο κατά την εισαγωγή όσο και κατά την εξαγωγή, περιλαμβανομένων και των εξωκοινοτικών νομισματικών εξισωτικών ποσών. Για λόγους επιεικείας, η Επιτροπή δεν ζήτησε πάντως την εκ των υστέρων είσπραξη των εξωκοινοτικών νομισματικών εξισωτικών ποσών.

Κατά την Επιτροπή, ελάχιστα ενδιαφέρει εν προκειμένω αν τα νομισματικά εξισωτικά ποσά είχαν εφαρμογή στη Γαλλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο κατά το χρόνο που *χορηγήθηκε* η άδεια. Κατ' αυτήν, αρκούσε ότι *κατά* τη διάρκεια ισχύος των αδειών, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά επιβάλλονταν συνεχώς στο Ηνωμένο Βασίλειο και, για ορισμένο χρονικό διάστημα, στη Γαλλία επίσης.

9. Η κυβέρνηση του *Ηνωμένου Βασιλείου* απορρίπτει τους ορισμούς της Επιτροπής στους οποίους αναφέρθηκα προηγουμένως και, κατά την άποψή της, το γεγονός ότι με την άδεια παρείχετο η δυνατότητα μη επιβολής των νομισματικών εξισωτικών ποσών είναι κανονική συνέπεια του ότι υπάρχει η τελωνειακή ένωση και το σύστημα του συμψηφισμού στο ισοδύναμο, όπως αυτό εφαρμοζόταν κατά το χρόνο των επίδικων συναλλαγών. Η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παρατηρεί επίσης ότι η κανονιστική ρύθμιση που είχε εφαρμογή κατά το χρόνο των επίδικων συναλλαγών προέβλεπε *είτε* τη χορήγηση άδειας (με απαλλαγή από δασμούς κατά την εισαγωγή και την εξαγωγή και χωρίς νομισματικά εξισωτικά ποσά) *είτε* τη μη χορήγηση της άδειας. Επομένως, δεν θα ήταν δυνατό να χορηγηθεί άδεια προβλέπουσα την καταβολή των νομισματικών εξισωτικών ποσών[9]. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου παρεκκλίνει επίσης από την άποψη της Επιτροπής κατά την οποία η ύπαρξη « αδικαιολόγητου προνομίου » πρέπει να συναχθεί από την ύπαρξη των νομισματικών εξισωτικών ποσών *κατά* την περίοδο ισχύος της άδειας. Τελικά, θεωρεί ότι η ερμηνεία της Επιτροπής είναι απαράδεκτη διότι έχει ως αποτέλεσμα να επιβάλλονται επιβαρύνσεις χωρίς να είναι δυνατό να αναφέρεται σαφώς η νομική βάση [10].

Με το υπόμνημα αντικρούσεως, η *γαλλική κυβέρνηση* προβάλλει την ίδια άποψη. Διερωτάται για ποιον λόγο η άδεια η οποία επιτρέπει να αποφεύγεται η πληρωμή των νομισματικών εξισωτικών ποσών συνεπάγεται « αδικαιολόγητο » προνόμιο, ενώ η ισχύς της άδειας με την οποία παρέχεται η δυνατότητα να λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές μεταξύ των εισφορών κατά την εισαγωγή και των επιστροφών κατά την εξαγωγή δεν αμφισβητείται. Η γαλλική κυβέρνηση λαμβάνει επίσης ως προϋπόθεση ότι το άρθρο 4 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη να εξετάζουν αν συγκεκριμένη συναλ-

8 — Βλέπε προσφυγή της Επιτροπής, σσ. 5 και 9.

9 — Όπως παρατηρεί η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η ισχύουσα κανονιστική ρύθμιση προβλέπει αντιθέτως αυτή τη δυνατότητα, ιδίως με το άρθρο 37 του κανονισμού 3677/86 (βλέπε σημείο 5, ανωτέρω).

10 — Με παραπομπή στην απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στις 9 Ιουλίου 1981 στην υπόθεση 169/80, Gondrand Frères, Συλλογή 1981, σ. 1931.

λαγή προκύπτει πραγματικά από « την κανονική εφαρμογή του καθεστώτος ».

Η μη αμφισβήτηση του φερόμενου « αδικαιολόγητου προνομίου » συνιστά παράβαση;

10. Ενόψει της σημαντικής διαφοράς απόψεων που σκιαγραφήθηκε πιο πάνω ως προς τον ορισμό, την ύπαρξη και τη νομική θεμελίωση του φερόμενου « αδικαιολόγητου προνομίου », επιβάλλεται να προσδιοριστεί αν, μη διαπιστώνοντας την ύπαρξη « αδικαιολόγητου προνομίου » κατά την έννοια του άρθρου 4 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ, οι καθών παρέβησαν πράγματι μια από τις υποχρεώσεις που υπέχουν από το κοινοτικό δίκαιο. Η απάντηση στο ζήτημα αυτό πρέπει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη διαθέτουν διακριτική ευχέρεια όχι αμελητέα, όταν πρόκειται να διευκρινίσουν το περιεχόμενο μιας έννοιας τόσο « ευρείας ». Αυτό ισχύει περισσότερο ακόμη όταν, όπως εν προκειμένω, δεν ήταν δυνατό, κατά το χρόνο χορηγήσεως των αδειών, να παρατεθεί νομολογία ή ορισμένες περιπτώσεις εφαρμογής με τις οποίες ερμηνεύθηκε η έννοια του « αδικαιολόγητου προνομίου ».

Γενικά, πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν μπορεί να προσάπτεται παράβαση στις καθών εφόσον δεν υπερέβησαν τα όρια της λογικής και σώφρονος ασκήσεως της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτουν. Στην προκειμένη περίπτωση, θεωρώ ότι εφόσον δεν διαπίστωσαν « αδικαιολόγητο προνόμιο » στις προτεινόμενες συναλλαγές, οι καθών δεν άσκησαν τη διακριτική ευχέρεια κατά τρόπο παράλογο ή απερίσκεπτο. Η άποψή μου στηρίζεται στα εξής περιστατικά.

11. Είναι αναμφισβήτητο ότι δεν ήταν σαφές το 1981 αν οι « τριγωνικές συναλλαγές » μπορούσαν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ. Το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής ορίζει πράγματι ότι « η εισαγωγή των εισαγομένων εμπορευμάτων δύναται να πραγματοποιηθεί μόνο από τον κάτοχο της αδείας της εκ των προτέρων εξαγωγής ή για λογαριασμό του » [11]. Αυτός ακριβώς είναι ο λόγος για τον οποίο πραγματοποιήθηκε η σύσκεψη της 12ης Ιουνίου 1981 και μετά τη σύσκεψη αυτή η Επιτροπή διαβίβασε στις γαλλικές και βρετανικές αρχές το έγγραφο SUD/833/81. Το έγγραφο αυτό ανέφερε με ποιον τρόπο ήταν δυνατό να τηρηθούν οι επιταγές του άρθρου 11:

« [Το άρθρο 11] έχει ως σκοπό ... τη δημιουργία σχέσεως μεταξύ εισαγωγέα και εξαγωγέα/επιχειρηματία. Αν ο επιχειρηματίας και ο εξαγωγέας είναι δύο διαφορετικά πρόσωπα, εγκατεστημένα στο ίδιο κράτος μέλος ή έκαστος σε άλλο κράτος μέλος, η σχέση αυτή μπορούσε να δημιουργηθεί [12] με τη σύσταση ενώσεως ορισμένης διάρκειας (εταιρίας αστικού δικαίου) η οποία θα καθίστατο τότε κάτοχος της άδειας του καθεστώτος τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή. »

Ακόμη κι αν το έγγραφο αυτό είναι διατυπωμένο σε υποθετικό λόγο, αναμφισβήτητα υποβάλλει ότι μια σχέση νομικής συνεργασίας μεταξύ δύο επιχειρήσεων εγκατεστημένων σε διαφορετικά κράτη μέλη συνιστά επιτρεπόμενο μέσο προσφυγής στο ευνοϊκό σύστημα του συμψηφισμού στο ισοδύναμο. Είναι αξιοσημείωτο ότι κατά κανένα τρόπο ούτε κατά τη σύσκεψη της 12ης Ιουνίου 1981 ούτε στο έγγραφο SUD/833/81 η Επιτροπή αναφέρθηκε

11 — Η διάταξη αυτή δεν αποκλείει τις καθευατό τριγωνικές συναλλαγές από εταιρία εγκατεστημένη σε δύο διαφορετικά κράτη μέλη, εξάλλου όμως το άρθρο 11, παράγραφος 2, της ίδιας οδηγίας ορίζει επίσης ότι οι αρμόδιες αρχές μπορούν να επιβάλλουν με την άδεια την υποχρέωση όπως οι πράξεις εξαγωγής και εισαγωγής πραγματοποιούνται από το ίδιο τελωνείο.

12 — Το αγγλικό κείμενο είναι διατυπωμένο ως εξής: « ... such link can be formed... ».

στις επιπτώσεις που θα είχε επί της επιβολής των νομισματικών εξισωτικών ποσών η δημιουργία ενώσεως ορισμένης διάρκειας από επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε δύο διαφορετικά κράτη. Εντούτοις, επρόκειτο για νομικό δημιούργημα εμφανίζον ορισμένες ιδιαιτερότητες, διαφορές από κράτος μέλος σε κράτος μέλος, δημιούργημα το οποίο χαρακτηρίζεται από ατελή νομική προσωπικότητα (αν υποτεθεί ότι υπάρχει καν) και μεγάλη διαφάνεια όσον αφορά τους εταίρους. Η χρήση του νομικού αυτού δημιουργήματος είχε ως συνέπεια τη σημαντική διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 11 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ: παρέχει τη δυνατότητα σε δύο εντελώς ανεξάρτητες επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε διαφορετικά κράτη μέλη να προσφύγουν στο καθεστώς των συναλλαγών τελειοποιήσεως προς επανεξαγωγή. Αν υποτεθεί, όπως θεωρεί η Επιτροπή, ότι ένας από τους σκοπούς της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ είναι ο αποκλεισμός από τις τριγωνικές συναλλαγές των περιπτώσεων στις οποίες αποφεύγεται η επιβολή των νομισματικών εξισωτικών ποσών στην ενδοκοινοτική διακίνηση εμπορευμάτων, τότε αναμφισβήτητα έβλαψε την πραγματοποίηση του σκοπού αυτού με το ρόλο που διαδραμάτισε [13].

12. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά τη σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 12 Ιουνίου 1981 και στο προαναφερθέν έγγραφο, η Επιτροπή πρότεινε μια ερμηνεία της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ της οποίας ούτε η ίδια προέβλεπε τις συνέπειες. Ως εκ τούτου, δύσκολα γίνεται κατανοητό πώς η Επιτροπή προσάπτει στις καθών ότι δεν διέκριναν ότι το προνόμιο που αντλείται από τις επίδικες άδειες [14] συνιστούσε « αδικαιολόγητο προνόμιο ». Ασφαλώς, κατά την προφορική διαδικασία, η Επιτροπή δέχθηκε ότι το δικό της σφάλμα ήταν « τόσο μεγάλο » και « τόσο προφανές » ώστε τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη έπρεπε να το είχαν διαπιστώσει και όφειλαν να μην εφαρμόσουν τις προτάσεις της. Χωρίς να εξετάσω αν το σφάλμα της Επιτροπής ήταν στην πραγματικότητα τόσο προφανές, δεν νομίζω ότι πρόκειται για αποφασιστικό επιχείρημα. Επιβάλλεται μάλλον η διαπίστωση ότι τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη ενήργησαν σωφρόνως υποβάλλοντας (τουλάχιστον όσον αφορά τη δομή τους) τις προτεινόμενες συναλλαγές στην Επιτροπή και υπό τις δεδομένες περιστάσεις μπορούσαν να δώσουν πίστη στην ερμηνεία που πρότεινε η Επιτροπή.

Η δυνατότητα εισπράξεως εκ των υστέρων

13. Ακόμη κι αν το Δικαστήριο έκρινε ότι, μη θεωρώντας τις επίδικες συναλλαγές ως την αιτία του αδικαιολόγητου προνομίου, οι καθών παρέβησαν υποχρέωση που απορρέει από το κοινοτικό δίκαιο — πράγμα που συνεπάγεται ότι υπερέβησαν τα όρια της λογικής και σώφρονος εκτιμήσεως, πράγμα που δεν συμβαίνει — πρέπει ακόμη να εξεταστεί αν η εκ των υστέρων είσπραξη που απαιτεί η Επιτροπή είναι πράγματι δυνατή.

Η Επιτροπή ζητεί από τις καθών να προβούν στην εκ των υστέρων είσπραξη, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79 που παρατέθηκε προηγουμένως. Σχετικώς, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη το άρθρο 5, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, κατά το οποίο:

« Οι αρμόδιες αρχές δύνανται να μην προβαίνουν σε ενέργειες εισπράξεως " εκ των υστέρων " ποσού εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν καταβλήθηκε συνεπεία λάθους αυτών των ιδίων των αρμόδιων αρχών

13 — Η Επιτροπή δέχθηκε κατά την προφορική διαδικασία « ότι ήταν δυνατό » ότι, επιβεβαιώνοντας τη δυνατότητα εκδόσεως των αδειών τριγωνικών συναλλαγών σε οντότητες που εμφανίζουν έναν τέτοιο βαθμό διαφάνειας, άνοιξε το δρόμο για ενδεχόμενες καταχρήσεις. Βλέπε απομαγνητοφωνημένα πρακτικά της προφορικής διαδικασίας, γαλλικό κείμενο, σσ. 33 έως 35.

14 — Εφόσον αυτό υπήρξε: όπως ανέφερα πιο πάνω (σημείο 7), δεν υπήρχαν νομισματικά εξισωτικά ποσά εφαρμοστέα στις συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν από και προς τη Γαλλική Δημοκρατία κατά το χρόνο χορηγήσεως της άδειας.

που λογικά δεν ηδύνατο να ανακαλυφθεί από το φορολογούμενο ο οποίος, από μέρους του, ενήργησε καλοπίστως και τήρησε όλες τις διατάξεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία, όσον αφορά την κατάθεση της τελωνειακής διασαφήσεως. »

14. Με την απόφαση Foto-Frost [15], το Δικαστήριο έκρινε ότι, όταν οι τρεις προϋποθέσεις του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79 συντρέχουν, οι αρμόδιες αρχές δεν μπορούν να προβούν στην είσπραξη « εκ των υστέρων » και ο υπόχρεος έχει *δικαίωμα* να μη γίνει είσπραξη. Σε παρόμοια περίπτωση, ούτε το κράτος μέλος έχει υποχρέωση να θέσει στη διάθεση της Κοινότητας τους αντίστοιχους ιδίους πόρους. Το άρθρο 9 του ίδιου κανονισμού 1697/79 ορίζει πράγματι ότι:

« Μέχρι της θέσεως σε ισχύ των κοινοτικών διατάξεων περί καθορισμού των προϋποθέσεων βάσει των οποίων τα κράτη μέλη πρέπει να προβούν στη βεβαίωση των ιδίων πόρων ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των εισαγωγικών ή των εξαγωγικών δασμών, στην περίπτωση που δεν επιδιώχθηκε η είσπραξη "εκ των υστέρων" των δασμών αυτών *κατ' εφαρμογή του παρόντος κανονισμού*, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να προβαίνουν στη βεβαίωση των αντίστοιχων ιδίων πόρων κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) αριθ. 2891/77. » (Η υπογράμμιση δική μου.)

15. Θεωρώ ότι οι τρεις προϋποθέσεις που τίθενται με την απόφαση Foto-Frost συντρέχουν εν προκειμένω, τουλάχιστον αν υποτεθεί, όπως γίνεται στην παρούσα περίπτωση (εσφαλμένως κατά την άποψή μου), ότι οι καθών προέβησαν σε εσφαλμένη εκτίμηση.

15 — Απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 1987 στην υπόθεση 314/85, Foto-Frost κατά Hauptzollamt Lübeck-Ost, Συλλογή 1987, σ. 4199.

Η *πρώτη προϋπόθεση*, κατά την οποία η μη είσπραξη των δασμών προκύπτει από σφάλμα των αρμόδιων αρχών, πληρούται αμέσως — εξ ορισμού.

Η *δεύτερη προϋπόθεση* που πρέπει να συντρέχει προκειμένου οι διατάξεις του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79 να έχουν εφαρμογή, δηλαδή ότι ο υπόχρεος δεν μπορούσε λογικά να διαπιστώσει το σφάλμα των τελωνειακών αρχών, συντρέχει εν προκειμένω. Στην υπόθεση Foto-Frost, το Δικαστήριο έλαβε υπόψη το γεγονός ότι, ακόμη και για τους ειδικευμένους γερμανούς δικαστές, ήταν αμφίβολο ότι οι εν λόγω δασμοί οφείλονταν και ότι υπό τις συνθήκες αυτές δεν μπορούσε να προσάπτεται σε επιχείρηση ότι δεν διαπίστωσε το σφάλμα στο οποίο υπέπεσαν οι τελωνειακές αρχές. Στην προκειμένη υπόθεση, θεωρώ ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, ακόμη κι αν πρόκειται για μεγάλες επιχειρήσεις, δεν μπορούσαν ούτε αυτές να διαπιστώσουν το εικαζόμενο σφάλμα των γαλλικών και βρετανικών αρχών. Δεδομένου ότι οι δύο επιχειρήσεις ήλθαν σε επαφή με τις αντίστοιχες τελωνειακές αρχές ως προς το ζήτημα της νομιμότητας των προτεινόμενων συναλλαγών — αρχές οι οποίες με τη σειρά τους ζήτησαν τη γνώμη της Επιτροπής — και αν ληφθεί υπόψη η έκδηλη αβεβαιότητα ως προς την έννοια του « αδικαιολόγητου προνομίου », στην οποία βρισκόταν η ίδια Επιτροπή κατά το χρόνο των επίδικων συναλλαγών, δεν μπορούσε λογικά να αναμένεται από τις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις να διαπιστώσουν το σφάλμα στο οποίο υπέπεσαν οι αρμόδιες αρχές.

Δεδομένου ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ήλθαν προηγουμένως σε επαφή με τις αρμόδιες αρχές και η Επιτροπή δεν ισχυρίζεται ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις υπέβαλαν ανακριβείς ή μη πλήρεις τελωνειακές διασαφήσεις, η *τρίτη προϋπόθεση* συντρέχει επίσης.

Τα δικαστικά έξοδα

16. Το άρθρο 169, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας του Δικαστηρίου ορίζει ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα «εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα». Επ' αυτού, τίθεται ένα πρόβλημα στην υπόθεση 92/87 όσον αφορά τη Γαλλική Δημοκρατία, η οποία δεν ζήτησε την καταδίκη της Επιτροπής στα δικαστικά έξοδα κατά την έγγραφη διαδικασία. Πάντως, υπέβαλε σχετικό αίτημα κατά την προφορική διαδικασία, δηλαδή σε γραπτή παρατήρηση σχετικά με έγγραφο που κατέθεσε η Επιτροπή εις απάντηση ερωτήσεως του Δικαστηρίου κατά τις αγορεύσεις. Επομένως, τίθεται το ζήτημα αν μπορεί ακόμη να θεωρηθεί ότι αίτημα διατυπωθέν μ' αυτή την ευκαιρία θεωρείται ως «αίτημα» ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Κατά τη γνώμη μου, στο ζήτημα αυτό πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση. Πρέπει να τεθεί ως αρχή ότι διάδικος δεν μπορεί να «υποβάλλει αιτήματα» παρά μόνον κατά την έγγραφη διαδικασία (στην περίπτωση της Γαλλίας: στο υπόμνημα αντικρούσεως ή στο υπόμνημα ανταπαντήσεως). Αιτήματα δεν μπορούν πλέον να υποβάλλονται με παρατηρήσεις που κατατίθενται μετά τις αγορεύσεις, με έγγραφο προοριζόμενο να σχολιάσει έγγραφο κατατεθέν από την Επιτροπή. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν υπέβαλε (εμπροθέσμως) σχετικό αίτημα και, ως εκ τούτου, πρέπει να φέρει τα δικαστικά της έξοδα· (βλέπε απόφαση της 29ης Οκτωβρίου 1980 στην υπόθεση 139/79, Maizena κατά Συμβουλίου, Rec. 1980, σ. 3393, σκέψη 39, και απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 1982 στην υπόθεση 59/81, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1982, σ. 3329, σκέψη 41).

Συμπέρασμα

17. Με βάση την προηγούμενη ανάλυση, προτείνω στο Δικαστήριο:

1) να αποφανθεί ότι οι καθών, η Γαλλική Δημοκρατία και το Ηνωμένο Βασίλειο, δεν άσκησαν εν προκειμένω κατά τρόπο παράλογο ή απερίσκεπτο τη διακριτική ευχέρεια που διαθέτουν δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 4 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ και ότι, συνεπώς, παραλείποντας να εισπράξουν εκ των υστέρων ορισμένο ποσό δασμών ή να θέσουν στη διάθεση των Κοινοτήτων το αντίστοιχο ποσό ως ιδίους πόρους, όπως ζητούσε η Επιτροπή, δεν παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από τη Συνθήκη·

2) επικουρικώς, να αποφανθεί ότι, ακόμη κι αν οι καθών, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, είχαν ασκήσει κατά τρόπο παράλογο ή απερίσκεπτο τη διακριτική ευχέρεια που διαθέτουν δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 4 της οδηγίας 75/349/ΕΟΚ, δεν υπείχαν την υποχρέωση, ενόψει των άρθρων 2, παράγραφος 1, 5, παράγραφος 2, και 9 του κανονισμού 1697/79, να προβούν στην εκ των υστέρων είσπραξη ή να θέσουν στη διάθεση της Επιτροπής τα αντίστοιχα ποσά, όπως απαιτούσε η τελευταία·

3) να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα, αποκλειομένων των εξόδων της Γαλλικής Δημοκρατίας, η οποία οφείλει να φέρει τα έξοδά της.